כז: עד כמה פרק רביעי בכורות

מדמעת [1] דלמע"ג דתרומת חולה לחרן מדמעת כדמניא במנחות כפ' רבי ישמעאל (דף כ) ושמא אפילו השניה במקומות השנויים במשנה אינה מדמעת ונראה לרבי דבין הכא ובין התם אף במקום שהממירו להפרים אלה שניה לא הממירו להפרים שתי תרומות דהא לא מצרך במשנה להפרים שתים אלא בחלות ויש ליתן טעם שבחלה יש יותר לחוש שלא תשתכח משום דשייכא בכל אדם המגלגל עמהם אבל תרומה אין רגילין בה אלא בעלי קרקעות וממרחי תבואות: **וכי** הזאה יש לנו. ולא היה נראה [2] לומר שכשנטמאין במת היו הולכין ומזין בארץ ומחזירים ואוכלים בתרומה דמשום טומאה חולה לחרן לא חשו בחלה חולה לחרן אבל בכל [3] הטומאות דאורייתא אסור כל זמן שלא טבל כיון [4] דמן התורה [5] אפילו לחולין כי אין סברא שתקנו חלת כהן בחולה לחרן שאין יכול לאוכלה אלא אם כן ילך ויזה בארץ ישראל ומטומאת המת אי אפשר להזות דלמע"ג דצריכין ליזהר מממת כהותם מכ"מ מטומאת מרב שהיא בחלל אפילו על ידי אהל דדמוכה בגזיר כפ' כהן גדול (דף נג:) שמתאהל על מרב כמתאהל על המת וכרים אהלו' מוכח שהשפוד נעשה כחלל ע"י אהל המת מאותם לא היו יכולים ליזהר וגם אין צריכין [6] לפרוש כממת דלמתניא כרים תוספתא דאהלות כל טומאת המת שאין הגזיר מגלח עליה אין כהן מוזהר עליה ואהכי מסתברא שבלא הזאה טבילה היו אוכלין אותה וצריך לפרש מתוך הלכה זו דהא דתנן במסכת חלה (פ"ד מ"ח) מן הנהר [7] עד אמנון ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן כו' וטבול יום אוכלה ר' יוסי אומר ת"ל טבילה ואמורה [8] לזרים כו' בטבול יום דבעל קרי מיירי ושרי בלא הערב שמש אע"פ שטומאה יולאה עליו מגופו דאי מכח זאה יש לנו [9] ור' יוסי אומר אפילו בעל קרי ת"ל טבילה תדע מדקתני סיפא ואמורה לזרים ולזרים ולא תשיב בעל קרי והיינו דסיפא לא צריכא אלא לר' יוסי דלקמאר בירושלמי לרבי יוסי נצרכא אע"פ שכתוב בה לר' יהודה דומה טעות סופר ולר' יוסי גרסינן ואגב גררא אפרש תחלה המשנה (שם) דתנן שלש חלות נאכלות בה מע"ש עד כזיב אלה אחת מכזיב עד הנהר ועד [10] אמנון שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן של אור יש לה שיעור ושל כהן אין לה שיעור [11] שמקום טומאה הוא ואין יכולין לשמור עצמן ופירותיהם בטהרה מממת שמקום הוא לצרך העמים ותלותיהן שריפה ולכך מפרשין שתי חלות אחת לאור שהיא אלה טומאה דאורייתא שפירותיהן גדילין בא"י ואחת לכהן שלא תשתכח תורת חלה ושל אור יש לה שיעור כדמפרש בירושלמי מפני שהוא מדברי תורה ושל כהן אין לה שיעור מפני שהוא מדברי סופרים והדר קתני [12] אמנון ולפנים שתי חלות אחת לאור ואחת לכהן אבל אור אין לה שיעור ושל כהן יש לה שיעור ומפרש בירושלמי [13] ושל אור אין לה שיעור מפני שהיא נגרפת ומפיהן מדברי סופרים והדר קתני וטבול יום אוכלה ר' יוסי אומר ת"ל טבילה ואמורה לזרים ולזרים ולא תשלמן עם הזר על השלמן ומיתתן לכל כהן והיא המשנה דמייתי ברים כל הבשר (חולין דף קד.) אלא שהש"ס מביאה שם בקולר וכן דרך הש"ס להתרץ ולקלר כשמביא משניות מטהרות ומזרעים ומשנה הלשון כפי הצורך כי ההיא דספק ביאה [14] שמביא הש"ס (פסחים דף י.) על משנת נכנס לנקעה והיא שנויה על משנה אחרת שלמעלה הימנה בסמוך לה בסמ' טהרות וכן משנה במסכת ערלה שמביא בהשוכר את הפועל במסכת ע"ז (דף סח:) בערלה [15] ובכללי הכרם מצטרפין ר"ש אומר אין מצטרפין והיא שנויה בתורך בסמ' ערלה (פ"ב מ"א) והש"ס מקלר שם בסמ' ע"ז כי אין [16] לומר שאותה משנה שמביא שם זו היא לאותה [17] שלמעלה ששנויה בקולר פרק קדשי מזבח (מעילה דף יח.) כי אין פירושם שזה כמו שפירש רבינו תם שאותה [18] של מעלה בלרוח לכזית ומלקות דומיא דכל הנהו של אותו הפרק ואותה שמביא במסכת ע"ז מיירי [19] לגמיעת טעם ולאסור במתרומה כדמוכח גופה דמתני' דערלה ודוק ותשכח ולהכי מייתי במסכת ע"ז ראיה ממנה לאיסור ואיסור לא מצטרפין לר' שמעון לגמיעת טעם ולהמן דפירש מילתיה דר' שמעון דקתני עלה ר' שמעון אומר אין מצטרפין הייט ליתן טעם דבהכי מיירי מנא קמא ומילתיה דרבי שמעון דמעילה מפורשת בגמ' דמעילה (דף יח.) אין מצטרפין ת"ל לירוף דכל שהוא למכות ואסור ומיתתן לכל כהן אפילו לכהן עם הארץ אע"פ שמרומה [20] (עם) הארץ אינה ניתנת אלא לכהן מכר שישמרנה בטהרה ובתרומת חו"ל לא גזרו שמא יאכלה בימי טומאתו וכן משמע דומיא דמה ששנינו אחר משנה זו ואלו ניתנין לכל כהן [21] ומשיב בהדייהו הזרוע והלחיים והקבה ולאשת הגז וכיוצא בהן מידי דלא שייך בהו איסור טומאה ומכ"מ אם יש חבר ועם הארץ לא יתן לעם הארץ כדאמר בפרק הזרוע (חולין דף קל:) מנין שאין נותנין מתנה לכהן עם הארץ שנאמר לחם מנת למחזיקים תורת ה' מחזיק בתורת ה' יש לו מנת ולא כמו שפירש הקונטרס בכל הבשר (שם דף קד:) דלכל כהן אחת לאשמועינן שאפילו אין מחזיק יתנו לו מנת ת"ל דהא משנה שאחר זו אי אפשר לומר כן דקתניא בה מתנות דאחרי עלייהו שאין ניתנות אלא למחזיקים אלא ודאי היכא דליכא חבר מיירי הכא ת"ל אפילו איכא [22] חבר אלא שאינו צריך למתנות יתנו לעם הארץ עני שמצוויס להחיותו שאם לא יתנו לו יצטרכו ליתן לו חולין והשתא דפריסת הא דקתני טבול יום אוכלה היינו טבול יום [23](קא בעי לה) ולא בעי הערב שמש ואע"פ שטומאה יולאה עליו מגופו גרמה [24] לומר דה"ה אלא בבגד ודיקן אע"פ שאטורה למי שטומאה יולאה מגופו לא בעיא הערב שמש ואין להאמיר יותר מחלת כהן דהיינו משנה [25] ומאן דמתאמר בה לאוסרה בטומאת שרץ שרי לטמא שרץ אחר ומיהו אין רואה כל כך כי שמא אע"פ שהחמירו בה בטומאת שרץ קודם טבילה אמר ריגיא הילכך נדה קולה לה אלא ואכיל לה כהן קטן או מאן דטביל לקריו ועוד כתוב בהלכות גדולות דחלה בא"י אין מפרישין אלא אלה אחת ושורפין אותה ונראה דעכשיו כיון ששורפין אותה לפי שאין לכם אלא בכל א"י צריך להפרים [26] שניה כמו מחזיר עד הנהר ועד [27]אמנון שמפרישים אלה שניה שלא תשתכח תורת אלה [28]: **ולית** הלכתא כוותיה. בהא דמצריך טבילה אלא אפילו טבילה לא בעי ולשון הקור' לא משמע כן: **שנה** בשנה איזהו שנה שנבנסת בחברתה. נבי כסיר שנה בשנה [29] (ויקרא כה) שכירות של שנה זו אין משתלם אלא בשנה אחרת (כ"מ ה.). דרשינן בכל חד מעניינא דקרא [30] דגבי מעשר דכתיב שנה בשנה [31]דדרשינן לקמן (דף נג:) שאין מתעשר מן החדש על השן ומן השן על החדש וצריך לאוקמא הך שמעתא [32]דשנה בלא רגלים שברגלים לאוריינהו [33] [34]בכל שנה איכא כל תאחר כדאמר בפ"ק דר"ה (דף ו:) ות"ת והא מיבעי לכדרשינן בתמורה פ' ואלו קדשים בסופו (דף כא:) [35] [36]ואין נפסל משנה לחברתה וכן עזאי דרים כפ' שני דזבחים (דף כט.) ובפ"ק דר"ה (דף ו.) המקריב אותו לא יצלה אותו בלא יצלה ואין מאחר נדרו בלא יצלה ומצריך התם תרי קראי חד לבכור וחד לשאר קדשים וי"ל דהך דשמעתין דהכא נפקא ליה [37] מדאחרים דהתם בזבחים (דף כט.) ובכ"ה (דף ה:) ובתמורה (דף כא:) מקיש בכור למעשר מה מעשר אינו נפסל משנה לחברתה כו' ובתמורה (שם:) נמי קאמר דאחרים מוקמי קרא דתמלכנו שנה בשנה [38] להכא והכנו דהכא נמי סברי כאחרים: [39]**הוה** אמינא בחזה ושוק של תודה. לר' עקיבא נמי ליה כי הך סברא בסוף איהו מקומן (זבחים דף נו.) ומפרש [40][41]דהתם פליגי בהימנו ודבר אחר אי הוי היקש או לא: אלא

וכי הזאה יש לנו אמר ליה רמי בר חמא לא ליחוש ליה לסבא אדהכי אתא רב עמרם אמר להו הכי אמר רב טמא מת טובל ואוכל בתרומת חוצה לארץ ולית הלכתא כוותיה [42] דאמר מר זוטרא משמיה דרב ששת טמא שרץ טובל ואוכל בתרומת חוצה לארץ ולית הלכתא כוותיה: [43] בבור נאכל שנה בשנה כו': מדקאמר נולד בו מום בתוך שנתו למימרא [44]דלשנה דידיה מנינן מנא הני מילי דאמר רב יהודה אמר רב דאמר קרא [45] לפני ה' אלהיך תאכלנו שנה בשנה איזוהי שנה [46] שנכנסת בחברתה הוי אומר שנה של בכור [47] דבי [48] רב תנא שנה בשנה [49]יום אחד בשנה זו ויום אחד בשנה זו [50]לימד על הבכור שנאכל לשני ימים ולילה אחד [51] דבי רב מנא להו ילפי מקדשים וקדשים גופייהו מנלן אמר [52]רב אחא בר יעקב אמר קרא [53]כבש [54] בן שנתו שנתו שלו ולא שנה של מנין עולם ורב נאכל לשני ימים ולילה אחד מנא ליה [55]נפקא ליה [56]מובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין הקישו לחזה ושוק של שלמים מה להלן שני ימים ולילה אחד אף כאן שני ימים ולילה אחד ואידך

וכי הזאה יש לנו. בזמן הזה דכיון דאין עכשיו הזאה [1] בזמן הזה הערב שמש נמי לא בעי: **לא ליחוש ליה לסבא.** במתיה. וכי לא נאוש לכבוד רב עמרם שאינו בכאן ואין טוב להורות שום הוראה עד שיבא: **טובל ואוכל.** ואין צריך הערב שמש: **ולית הלכתא כוותיה.** הש"ס קמסדר ליה: **דלשנה דידיה מנינן.** דאם נולד הבכור בניסן רשאי לקיימו עד ניסן אחר ולא אמרינן מתשרי שנשלמה שנת מנין עולם שלמה נמי שנת הבכור: **זו שנה של בכור.** כלומר דכי אוכלא אחר שנת הבכור היא נכנסת בחברתה דכי הוי לבכור שנה אחת נכנסה שניה לגמרי עולם מתשרי: **יום אחד בשנה זו.** דכי שומטו כיום אחרון לשנתו יכול לאוכלו אותו היום ויום הממחרת שהוא משנה שניה דהיינו שני ימים: **ולדבי** [2] **רב מנא להו.** דלשנה דידיה מנינן: **מקדשים.** משאר קדשים הבאים בני שנה דכתיב בהו בכש בן שנתו: [3] **ובקדשים יהיה לך בחזה הסמוכה.** בבכור מיתסרי בכמדר ויקח קרא: [4]תודה אינה נאכלת אלא ליום ולילה והמותר ממנה דהיינו חזה ושוק כיולא בה הוא: ואידך

מסורת הש"ס

[1] תמורה כא: ע"ש, [2] [ובדרכן יח: נדה מז:], [3] שבחים מ., [4] [שייך לדף כח.], [5] [ב"מ: ד"ה], [6] [סה. ד"ה ותרומתו], [7] [ר"יבה עבילה אפילו ל"ק], [8] ועד אמנה ל"ק, [9] [לנים ל"ק, [10] אמנה ל"ק], [11] מן הכהר ועד אמנה ל"ק, [12] דמעל קרי ולא בעי ל"ק, [13] אמנה, [14] [וע"ש תוס' מולין קד. ד"ה אלא], [15] דהשתן, ל"ק, [16] דהכא בפנים. ל"ק, [17] בלא. ל"ק, [18] לתן. ל"ק, [19] שייך לדף כח ע"א, [20] ל"ל התם דפליגי בהימנו כו'.

תורה אור השלם

1. לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ תֹאכְלֶנּוּ שָׁנָה בְּשָׁנָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֶתָּה וּבֵיתֶךָ:
דברים טו כ
2. וְהַמְלֵאכָה יְמֵי עֲשֹׂרֶת לָכֶן אוֹ לֶכֶת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה וְכֶן יוֹנָה אוֹ תֹר לְחַטָּאת אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַכֹּהֵן:
ויקרא יב ו
3. וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָךְ כַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה: במדבר יח יח

הגהות הב"ח

(א) נב: ולדבי רב מנא להו:

גליון הש"ס

נב: רבי רב חנא. ע' מת מנ ע"ב תוס' ד"ה דל"ש:

רבינו גרשום

וכי הזאה יש לנו. בזמן הזה שיהא צריך להמתין שלישי ושביעי. ולית הלכתא כוותיה. דלעולם טמא אינו אוכל בתרומה דאורייתא וכל הני באותה של אור קתני וכן בטמא שרץ בתרומת האור קתני: נאכל שנה בשנה לכהן כל שנתו של בכור כדמפרש בגמרא בין תם בין בעל מום בזמן בהמ"ק שנאמר לפני ה' וגו': נולד בו מום בתוך שנתו. ואין שם כהן שיתנו לו: ושאי לקיימו כל י"ב חדש. עד שישלים שנתו שמא יבא כהן ויטלנו: האי ראשי דקאמר חייב הוא: לאחר שנתו. אם נולד בו מום אינו ראשי. אינו חייב לקיימו אלא ל' יום שהם השובין שנה כדאמרינן בגמ': אלמא דנאכל נמי בשנה אחרת דכתיב שנה בשנה. ואם לא בא כהן עד ל' יום שוחטו ישראל ומולחו ותוליהו עד שיבא כהן ויקחנו (ב) ואם יסרית יקברנו: אי זו היא שנה שנכנסת בחברתה הויא זו של בכור. שאם נולד בניסן או באייר אין אומרין לכשיבא תשרי שהוא ראש השנה כבר עיברה שנתו אלא נוהגין לו י"ב חדש מיום שנולד והיינו נכנסת בחברתה אע"ג דשנתו נכנסת בשנה שניה למנין עולם אזלינן בתר שנתו דכל י"ב חדש הוי כאן שנה: להכי כתיב שנה בשנה דנקיט יום משנה

(ג) דכי דכיון אלו בריך ניחוד דלמה לא יאכלנו הכפלים כמלמם קיום שפחיה הא בכור כפ"ת מוקר לרים ל"ש.

מוסף רש"י

יום אחר בשנה זו. שנמטו כמלמו בסוף שנתו וקמ"ל קרא דאכל אותו יום ויום המחרת שהא משנה הלחרת (תמורה כא:).

שיטה מקובצת

(א) כוותיה אמר מר: (ב) בוותיה הבכור נאכל: (ג) שנכנס בחבריתה: (ד) דבי רבי חנא: (ה) אחר ולדבי רבי מנא להו: (ו) כבש אחר בן: (ז) תיבות בזמן הזה נמחק: (ח) ולדבי רבי: (ט) מה"ד חלבם תקטיר ובשרם: (י) מתיבת ראש"ע עד תיבת ונראה לרבי מוקף בשני חצאי לבנה כי לפ"ד ראוי למחקו: (יא) נראה לו לומר: (יב) בכל טומאות דאורייתא: (יג) כיון שהוא טמא מן התורה: (יד) לפרושי ממנה כמו ממת כדהניא: (טו) ואסורה לזרים כו': (טז) לנו ולר' יוסי אפילו ב"ק: (יז) שיעור פירוש שמקום: (יח) ומן הנהר עד אמנום: (יט) בירושלמי דשל אור אין כו' נשרפת ושל כהן יש לה שיעור מפני שהיא נאכלת ושתיהן: (כ) ביאה בפרק השוכר את הפועלים שמביא: (כא) בערלה וכלאי הכרם: (כב) אין לנו לומר: (כג) אותה של מעילה ששנויה שם כך בקוצר בפרק קדשי: (כד) של מעילה בצירוף: (כה) מיירי בצירוף לגתינה: (כו) תיבת עם נמחק: (כז) כהן כו' וחשיב: (כח) איכא חבר שהוא עשיר ואינו רוצה לקבל ואפילו רוצה לקבל כיון שאינו צריך: (כט) יום דבעל קרי ולא בעי הערב: (ל) נראה לריי דה"ה: (לא) משנה דהא מאן דמתחיר בה לאוסרה בטמא מת וטמא שרץ קודם טבילה שרי כו'. ס"א לאסרה בטומאת שרץ קודם טבילה שרי לטמא שרץ אחר טבילה: (לב) להפריש חלה שניה: (לג) בשנה בפרק איזהו נשך דרשינן שכירות: (לד) דקרא ובני מעשו דכתיב כו' לקמן בפ' בחרא שאין: (לה) לחודייהו בלא שנה: (לו) בפרטו דאין בכור נפסל: (לז) ליה כראחרים דהתם: (לח) בשנה ס"א להאי דרבי הילכך פסחבר דהני הא דהכא נמי: (לט) ופפרש התם דפליגי בהימנו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com